

שמורת טבע
נחל מערות

פקחים צעירים

החוברת של

ילדים שלום,

אני ארצי, אני יעל

כמותכם אני סקרן, הרפתקן ואוהב לטייל

ברחבי ישראל. ביקרתי בצפון ובדרום

במדבר בחורש ובים־מטייל, לומד ושומר על כולם.

רוצים להצטרף אלי?

לטייל, לראות דברים חדשים וללמוד על הסביבה?

רוצים? מצוין! בואו נטייל באהבה.

הרימו רגליים וקרניים, קחו עט והורים

וטפסו במדרגות ללא כל היסוסים

סיפרו כל מדרגה ונשמו עמוק

כי אתם בעיצומו של מסע אל העבר הרחוק

תגלו מי חי כאן פעם במשך אלפי דורות

ומדוע בחר לגור דווקא פה, בנחל מערות

צאו למסע של גילוי וחוויה

השלימו בחוברת כל משימה

ולאחר מכן התייצבו לטקס תחת עץ החרוב

תקבלו חתימה וגם תג עם כיתוב

וכך תצטרפו אלי ואל החברים

להיות פקחים צעירים

שלכם באהבה וחיבוק

צ'י/ל

בחוברת זו 5 משימות אותן תשלימו לאורך המסלול.
בכל תחנה מצפה לכם משימה. גשו לשער השמורה
ומשם היכנסו וטפסו במדרגות.

הרימו את עינכם וחפשו שפני סלע במרומי המצוק.
אם תהיו שקטים תוכלו לשמוע אותם "משוחחים".

כשתסיימו לטפס נשמו עמוק
וגשו לעמדת התצפית שמול המערה.

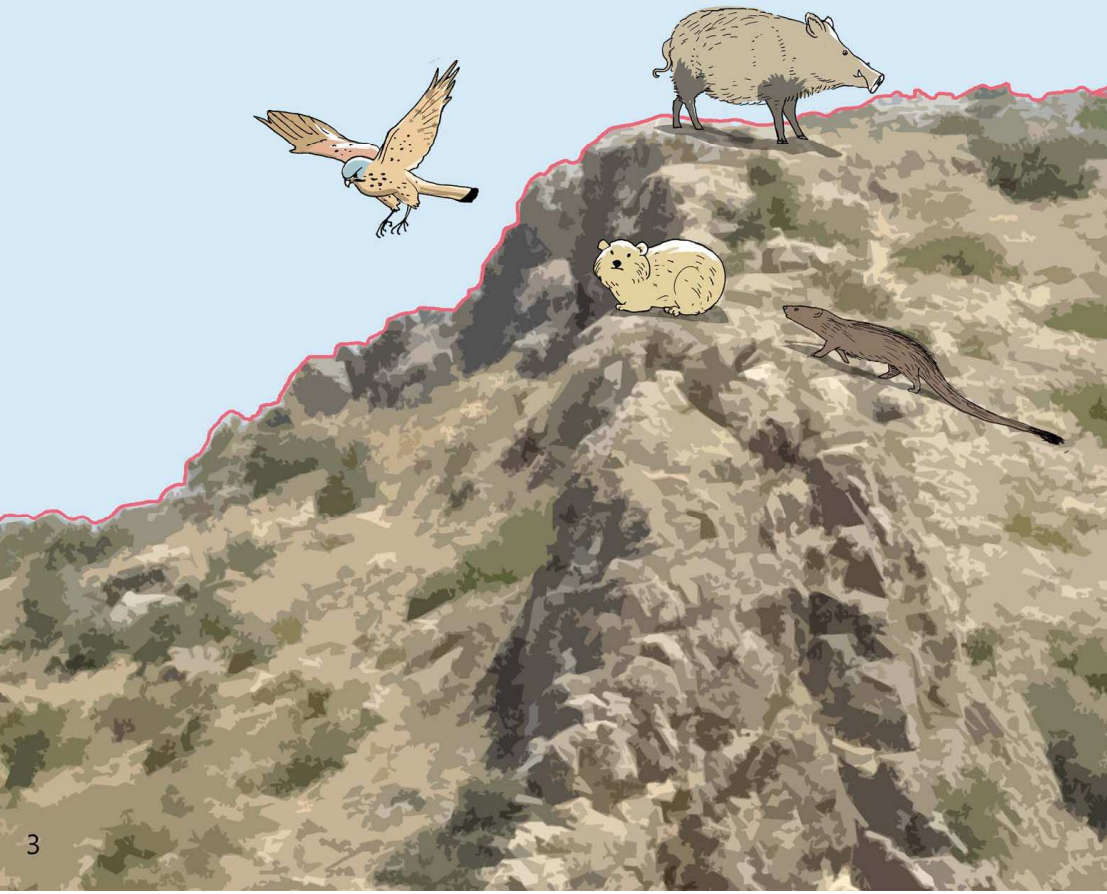

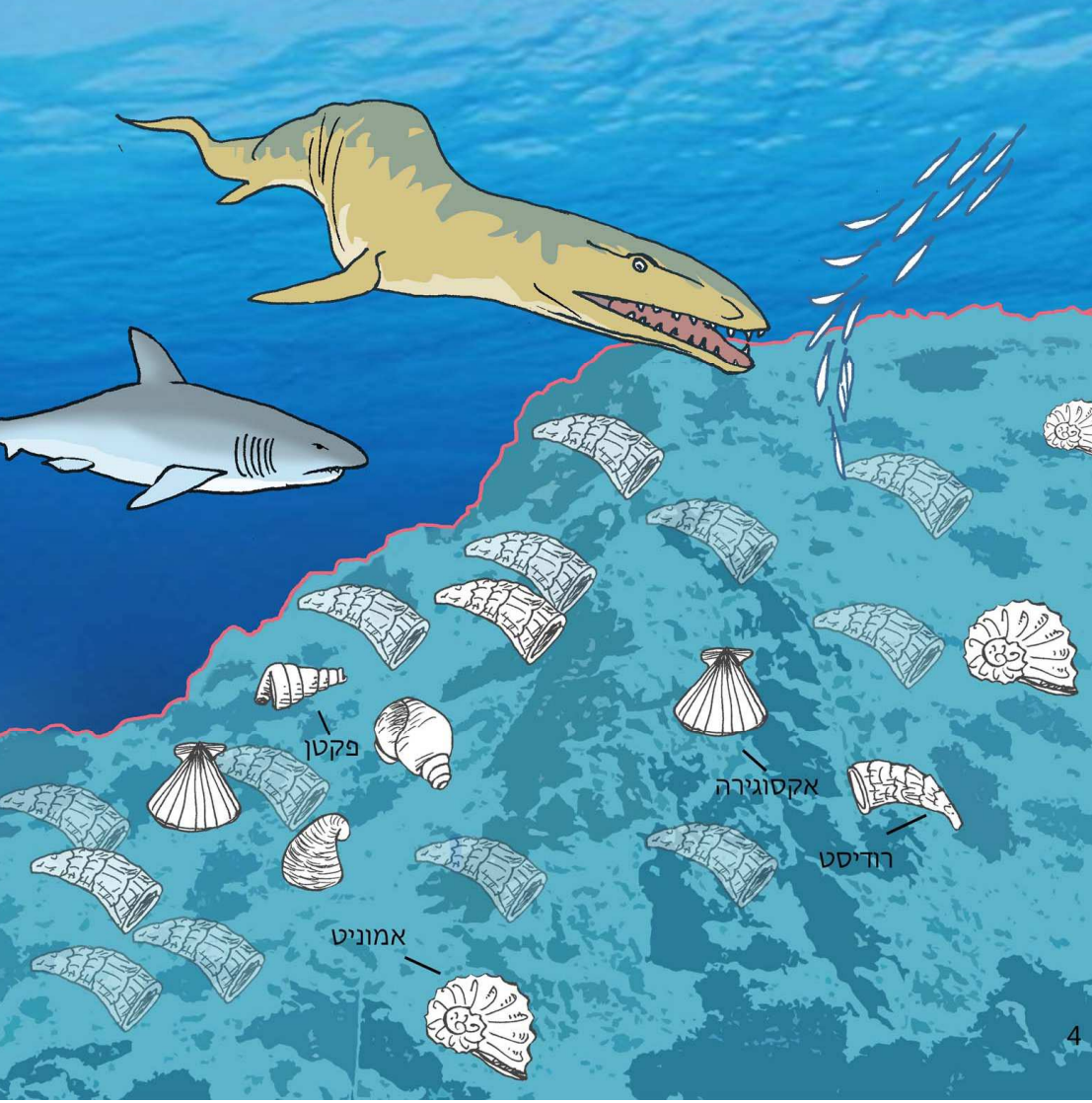
מש'מה 1 עמדת התצפית

שונית מאובנת

גשו לעמדת התצפית והביטו בנוף. התבוננו במצוק המיוחד שמולכם. הוא אולי נראה לכם כמו סלע רגיל, אבל הוא מיוחד במינו. הפכו את הדף וחזרו מיליוני שנים לאחור..

לפני מאה מיליון שנים היה פה ים קדום ובו חיו רודיסטים – צדפות ימיות דמויות חרוט שיצרו שונית (כמו שונית האלמוגים שאתם מכירים ממפרץ אילת)

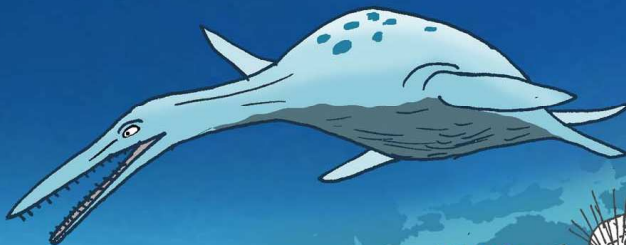
הרודיסטים נכחדו מזמן, הים נסג, אך המאובנים של היצורים הקדומים נותרו במקום. חפשו סימני מאובנים לאורך כל הטיול בשמורה. בכל פעם שתמצאו חזרו לעמוד זה. כתבו איפה מצאתם את המאובן ולאזה בעל חיים שייך.

1. מצאתי _____ איפה? _____.

2. מצאתי _____ איפה? _____.

3. מצאתי _____ איפה? _____.

4. מצאתי _____ איפה? _____.

גשו למערה שממול

משימה 2 מערת התנור (טאבון)

ארכיאולוגים צעירים

התבוננו במערה שמולכם. כשהגיעו לכאן הארכיאולוגים כדי לחפור ולגלות מה היה כאן בעבר, היתה המערה מלאה עד לתקרה בעפר. הממצאים שנתגלו כאן בחפירות הם חשובים ומרתקים ובזכותם הוכרזו המערות כאתר מורשת עולמית.

הארכיאולוגים מצאו שרידים של אנשים קדמונים שחיו כאן ברצף במשך כחצי מליון שנה. הראשון שהגיע היה "האדם הזקוף". במערה חיו גם ה"ניאנדרטל" ו"האדם הנבון". כל אחד מהם נראה קצת שונה והותיר אחריו שרידים אחרים. ראובן הארכיאולוג תיעד בפנקסו את הממצאים שגילה

עזרו לראובן הארכיאולוג להתאים בין השריד לבין טיפוס האדם שהשאיר אותו. מתחו קו בין התמונה לבין האדם.

זה המקום הדרומי ביותר בעולם אליו הגענו בנדודינו. כאן נקברה אחת מבנות השבט שלנו.

אני הראשון שלמד לשלוט באש. האש שימשה להגנה וחימום ובזכותה המזון הפך טעים יותר. אני גם יצרתי אבן יד מאבן צור. הסתכלו על השלט בתוך המערה (מימין) ותוכלו לראות את אבני היד שהשאירתי אחרי.

אני השתמשתי במערה כמלכודת יחמורים. הנסתי את היחמורים למערה והם נפלו דרך הפתח בחלקה העליון (האורובה) וכך תפסתי אותם בקלות. לא סתם קוראים לי "האדם הנבון".

הגעתי עד השכבה
העתיקה ביותר ועכשיו
אני עולה בחזרה לעתיד

על פי הממצאים ומיקומם במערה – גלו מיהו טיפוס האדם
הקדום ביותר שחי כאן.

המשיכו מזרחה לעבר המערה הבאה, מערת הגמל

מש'מה 3 מערת הגמל

אין כמו בבית

המערה שימשה בית לאדם הקדמון וסיפקה לו מחסה והגנה.

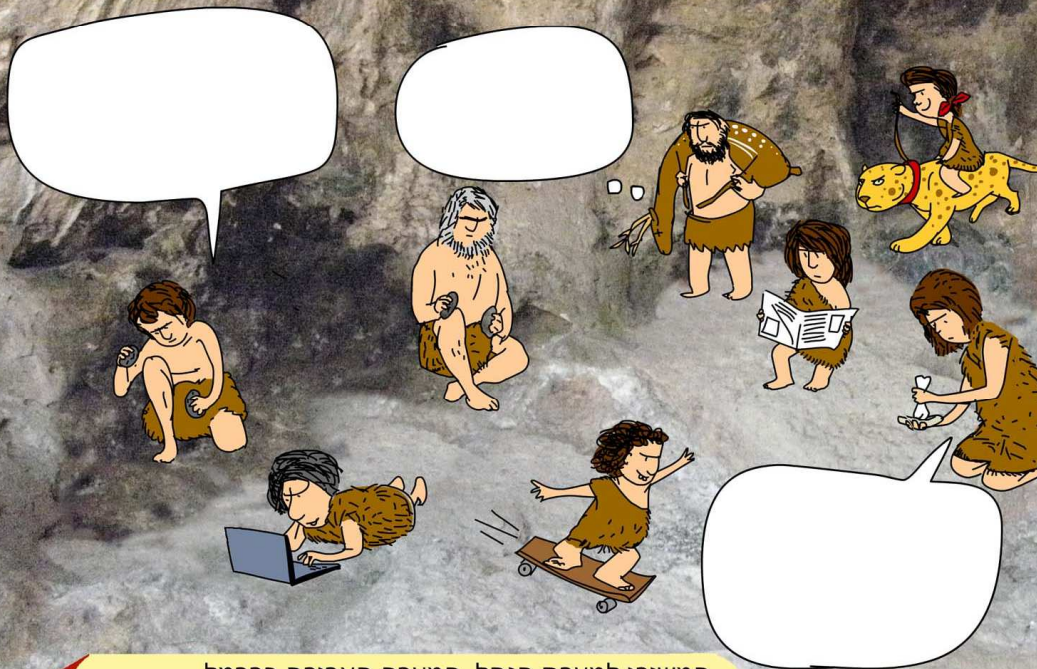
השבט נדד ממקום למקום והתקיים ממשאבי הטבע.

בני השבט עסקו בצייד, לקט, עיבוד עורות, הכנת כלים ושמירה על האש.

התבוננו בציור שלפניכם והקיפו בעיגול מה לא שייך לתקופה הפרה היסטורית

מצאו בציור את הדמויות שמוצגות במערה וכתבו מה כל אחד מהם חושב או אומר.

המשיכו למערת הנחל, המערה הארוכה בכרמל.
אל תשכחו לחפש בדרך מאובנים ולסמן אותם במשימה 1.

מש'מה 4 : מערת הנחל

מציאת מערה חדשה

לעיתים התמעטו המים ובעלי החיים ובעקבותיהם נאלצו בני השבט לנדוד ולחפש להם מערה חדשה. כששבט מוצא מערה חדשה זהו אירוע מרגש, אך גם מפחיד. מי יודע אילו סכנות אורבות במערה? הכל כל כך חשוך, חדש ולא מוכר.

היו אתם ראשי השבט והובילו את בני משפחתכם – השבט שלכם, אל עומק המערה. השתמשו בכל החושים. כשתצאו מן המערה שבו על הספסלים והחליטו האם זו מערה שכדאי להישאר לגור בה. ספרו לנו על חוויותכם.

שימו לב! במערה פועל חזיון אורקולי. לאחר שתבצעו את המשימה הפעילו אותו והכנסו פעם נוספת אל המערה.
המשימה אינה מתאימה לביצוע כשהסרט פועל.

מיששתי

ראיתי

אמרתי לבני השבט

הרחתי

שמעתי

חשבתי שיצא משם

ביציאה מן המערה התרגלו שוב לאור היום. מחוץ לפתח המערה חפשו שלד של אדם. זהו העתק של אחד ממספר שלדים שנמצאו כאן. השלד שייך לתקופה הנטופית שבה החל תהליך ביות וחקלאות קדומה והתחלה של מגורי קבע.

נבהלתי מ

שמחתי ש

הרגשתי

רדו עם השביל וצאו מהשער המסתובב, שבו
על הספסלים והשלימו את המשימה האחרונה.

מש'מה 5 על מה אנחנו שומרים?

שמורת נחל מערות הוכרזה כאתר מורשת עולמית בגלל הממצאים החשובים שהתגלו בה, אך המקום הוכרז כשמורת טבע גם בזכות אוצרות הטבע המצויים בו. לפניכם 3 תיבות ובהן אוצרות החי, הצומח והדומם.

אספו מכל ערך טבע את האות המודגשת. אם תסדרו אותם על פי מספרם תיזכרו בכללי התנהגות בשמורה ובזכותכם תהיה לכולנו-

□ □ □ □ - □ □ □ □

הידעת?

הכרוב הכרתי הוא צמח נדיר וייחודי לנחל מערות וצומח רק כאן, על מצוק במערב השמורה

ש - שביל. למען ביטחונכם וכדי לשמור על הטבע לכו רק בשביל המסומן.

נ - ניקיון. שמרו על הניקיון – הלכלוך אינו נעים לאנשים וגם פוגע בבעלי החיים.

ה - התבוננות. אל תגעו בחי בצומח ובדומם

ועתה, אם סיימתם לבצע את המשימות אתם זכאים לקבל תג "פקחים צעירים" ולהשתתף בטקס ההתחייבות. גשו לצוות השמורה בחנות לשם בדיקת החוברת. שאלו את הצוות לגבי מסלולים נוספים בשמורה – המסלול הגיאולוגי והמסלול הבוטאני.

התחייבות הפקחים הצעירים

אני פקח/ית צעיר/ה בארץ ישראל
אמשיך לבוא לטבע, להכיר ולטייל.
אספר לילדים אחרים, לקרובים ושכנים
על מה שלמדתי ועל "פקחים צעירים".

אני מתחייב/ת לשמור בכל האתרים
על העתיקות, בעלי החיים, העצים והפרחים
להתנהג בשמורות ובגנים בצורה נאותה
ולדאוג שהסביבה תהיה נקיה

לכבד את הטבע ולשמור תמיד
על אוצרות העבר למען העתיד

על החתום:

שמורת טבע נחל מערות

חתימת עורך הטקסט

שם עורך הטקסט

ניתן באתר

תאריך

פקחים צעירים ברחבי הארץ:

1. שמורת טבע תל דן
2. שמורת הטבע נחל חרמון (בניאס)
3. גן לאומי מבצר נמרוד
4. שמורת טבע משושים
5. שמורת טבע גמלא
6. גן לאומי כורזים
7. שמורת טבע נחל עמוד
8. גן לאומי ושמורת טבע ארבל
9. שמורת טבע נחל מערות
10. גן לאומי בית שערים
11. גן לאומי קיסריה
12. גן לאומי אפולוניה
13. גן לאומי ירקון
14. גן לאומי עין חמד
15. שמורת טבע עינות צוקים
16. גן לאומי הרודיון
17. גן לאומי אשקלון
18. גן לאומי בית גוברין
19. שמורת טבע חי בר יטבתה

להתראות בגנים
ובשמורות הטבע

